

Verslag van de 29ste Veterinaire Informatiedag voor Seniordierenartsen 22 maart 2023, 'De Engel' in Houten

Op een geheel nieuwe locatie opent dagvoorzitter Jan Peelen de bijeenkomst. Hij heet alle aanwezigen welkom, met name de sprekers van de dag, Esther van der Meer, Bram Schreuder, Ab Emmerzaal en Sophie Deleu. Jan legt uit waarom nu voor deze locatie gekozen is. Het werd gewoon te duur. De Engel is veelbelovend. De bereikbaarheid is goed, er is voldoende parkeerruimte en een zeer vriendelijke ontvangst. De stoelen waren rond de verschillende tafels in cabaretopstelling, en dat beviel goed. Daarna geeft hij het woord aan de voorzitter van de KNMvD,

Sophie Deleu, voorzitter KNMvD

Zij vertelt een verhaal over 2 wolven. De ene staat voor de slechte eigenschappen, maar ook voor bijvoorbeeld vastberadenheid. De andere belichaamt de goede eigenschappen. Deze eigenschappen staan tegenover elkaar. Je moet beide wolven gelijke aandacht geven. Als je het kwade negeert, wordt het erger, en het conflict groter. Je moet een balans tussen beide vinden, en zo de vrede bewaren.

Hierna noemt Sophie de jubilarissen, die een applaus krijgen en later op de dag hun speldje in ontvangst mogen nemen.

Dr. E. van der Meer: 'Mensen en Carnivoren, een haat-liefde verhouding'

Vera Baumans leidde haar in. Esther van der Meer heeft biologie gestudeerd in Utrecht en heeft zich gespecialiseerd in dierenwelzijn, natuurbescherming en ethiek. Ze heeft een promotie-onderzoek gedaan naar Afrikaanse wilde honden in het Hwange National Parc en heeft het Cheetah Conservation Project opgezet in Zimbabwe.

Vanaf 2018 heeft zij onderzoek gedaan naar de Taiwanese luipaardkat. Sinds 2022 is zij wetenschappelijk adviseur, o.a. voor de VN.

Politiek, economie, godsdienst en populatiegrootte zijn bepalend voor de effectiviteit van natuurbescherming. Alle drie genoemde soorten zijn bedreigde diersoorten. De eerste twee zijn meer schemerdieren. De luipaardkat is een nachtdier. De Afrikaanse wilde hond leeft in groepen, packs. De cheeta en de luipaardkat leven solitair. Alle drie hebben ze het meest te vrezen van de mens door stropen, illegale handel en aanrijdingen. Handel in deze dieren is verboden, maar op de illegale markt is nog veel te krijgen. Versnippering van het leefgebied vormt tevens een grote bedreiging. Een andere bedreiging voor de luipaardkat vormen honden. Ze vallen de katten aan, ook kunnen ze het parvovirus overbrengen.

Om de Afrikaanse wilde honden te volgen krijgen ze een halsband met een tracker om. Er gaan steeds meer wilde honden naar buiten het park, als er een territorium vrij komt. Het is een ecologische afweging. Als de dieren buiten het (Hwange) park komen, krijgen ze meer jongen, maar ze worden wel veel vaker aangereden. Ook vallen groepen uiteen als het alfa paartje wegvalt. Cheeta's komen voor 80% voor op commerciële boerderijen. Na 1999 waren er grote veranderingen door opdeling van het land. Er was veel armoede, stroperij en houtkap. De vraag was waar cheeta's en de andere 12 soorten carnivoren nog voorkwamen na de landhervormingen. Esther en haar collega's hebben veel wildlife officials geïnterviewd en veel voorlichting gegeven. Ook is er met afstandcamera's, vallen en sporenonderzoek gewerkt. Het was niet altijd even makkelijk in een politiek instabiel land vol bureaucratie en achterdocht. Nu is er nog maar 10% van de cheeta's over, waarvan nog maar 17% op agrarische grond. De identificatie van cheeta's kan met behulp van het vachtpatroon. Dat is voor ieder dier uniek. Cheeta's mochten legaal geëxporteerd worden, en bejaagd. Na het doodschieten van de bekende leeuw Cecil werd verder onderzoek verboden.

Toen is Esther naar Taiwan gegaan voor onderzoek naar de Taiwanese luipaardkat. De onderzoeksvragen waren hoe de Taiwanese luipaardkat het door mensen gedomineerde landschap gebruikte en hoe de dieren te vangen zijn om een zender aan te brengen. Mensen bepalen direct en indirect de kansen voor de dieren. De luipaardkat is een aantrekkelijk dier. Het dier is mooi van vacht, tekening en kleur en heeft mooi vooruit kijkende ogen. Katachtigen zijn sowieso aantrekkelijkere dieren dan andere carnivoren, ook doordat dieren in de media wel of niet aantrekkelijk neergezet worden, bij voorbeeld in tekenfilms. Katachtiger zijn populairder dan hondachtigen. Samenleven met wilden dieren wordt mogelijk gemaakt door goede afscherming en leeuwenwachters, die de dieren signaleren en weggagen. De luipaardkat vermijdt direct contact met de mens. In de natuurbescherming en in de planning van landgebruik moeten rustplekken meegenomen worden. Ze bepalen de directe verspreiding van dieren.

Er is een flinke discussie over het commerciële jagen op wilde dieren. Dit brengt veel meer op voor de community dan het gewone fotografie toerisme. Met ons vakantie- en donatiegedrag bepalen we indirect de natuurbescherming. Samenleven van mens en dier kan zowel bevorderd worden door de kosten te verminderen, gezonder vee, hoeden door mens en dieren 's nachts ophokken, als de baten verhogen door bijvoorbeeld fotografie toerisme. De boeren moeten zelf de regie houden. Ook educatie is erg belangrijk hierbij. In het onderzoek naar de luipaardkat hebben ook andere dieren

meegelift, omdat hun ecologische behoeften en de grootte van het territorium overeenkomen met die van veel andere diersoorten.

Esther sloot af met een quote van Sir David Attenborough: "Cherish the natural world because you're part of it and you depend on it". En nog een persoonlijke boodschap: Laat je niet leiden door de media en de wilde verhalen van anderen, verdiep je in een diersoort voor je een oordeel velt. Denk in oplossingen, niet in problemen. Als de wil er is, is samenleven met carnivoren mogelijk.

Na de lezing was er tijd voor vragen.

Fokken in gevangenschap van cheeta's gaat erg moeilijk en ook herintroductie in de natuur geeft slechte resultaten. Dus moeten we ze in de natuur redden.

Wilde honden, die in bossen leven, hebben veel meer competitie met leeuwen dan met cheeta's, die in het open veld leven. Wilde honden vechten beter.

Aan de wolf die na 150 jaar weer in Nederland voorkomt, moeten we wennen en ons aanpassen aan het samenleven met dit dier. Er zijn meerdere mogelijkheden om de wolf bij de schapen weg te houden.

Geruchten dat cheeta's in de steden zouden komen zijn onjuist. Dat zijn luipaarden. Zij kunnen goed bij mensen wonen, cheeta's (jachtluipaarden) zijn mensenschuw. Ze lijken op elkaar.

Cheeta's zijn sprinters, luipaarden zijn klimmers.

Na lovende woorden van Jan en het overhandigen van de wijn en een cadeaubon was het tijd om van de lunch te genieten. Maar niet voordat Tine Beulink nog aangegeven had dat er nog plaatsen waren voor de Biesbosch reis begin mei. Na een overheerlijke lunch was het tijd voor de middagsprekers.

Dr. B.E. C. Schreuder en drs. ing. A. Emmerzaal: 'Veterinaire zorg in Afghanistan'

Beide sprekers werden ingeleid door Koos Verhoeff. De eerste spreker was Bram Schreuder.

Bram Schreuder is in 1971 als dierenarts afgestudeerd. Hij heeft eerst 7 jaar in Afghanistan en diverse landen in Afrika gewerkt. Daarna werkte hij bij het CDI aan de screening en de epidemiologie van BSE en Scrapie en verrichtte hij tot heden veterinaire ontwikkelingswerk in Afghanistan, in het veterinaire programma van het Dutch Committee for Afghanistan (DCA).

In Afghanistan zijn vooral veel kleine herkauwers. Eind 1979 viel Rusland het land binnen. De Russen bleven tien jaar en hebben veel verwoest. In die tijd is de veestapel gehalveerd. De Taliban heerst vanaf 1995. Tussen 2000 en 2002 was er extreme droogte waardoor er nog meer vee verdween. Na de aanslagen van 11 september 2001 vielen de Amerikanen en de Engelsen Afghanistan binnen. In 1988 gaat het Dutch Committee for Afghanistan – Veterinary Programmes van start, een politiek geëngageerde groep. In Afghanistan zijn tien verschillende etnische groepen verdeeld over het land. Na de invasie door de Sovjet-Unie waren de veterinaire diensten zo goed als verdwenen. Veel dierenartsen waren het land uit gevlucht. Er waren veel ziektes en er was dringend veterinair personeel nodig. Dat kon vrij snel op middelbaar niveau opgeleid worden. Die opleiding duurde zes maanden en was vooral praktisch. De mensen die het diploma behaald hadden werden naar een Veterinary Field Unit in de verschillende districten gestuurd. Nu moest er toegewerkt worden naar een meer permanente ondersteuning. Er was een belangrijke rol weggelegd voor de FAO. De districten met een veterinair programma hadden 1/3 minder mortaliteit onder het vee dan die zonder. Zelfs arme boeren willen betalen voor goede service en goede resultaten. De conclusies zijn dat een programma voor middelbaar opgeleid personeel een grote economische impact kan hebben. Een dollar brengt meer op. Particuliere dienstverlening kan duurzaam gemaakt worden. En de publieke en private sector moeten samenwerken. Er moeten stagiaires uit toekomstige werkgebieden geworven worden. De benadering moet in het hele land dezelfde zijn. Het programma moet kostendekkend worden en de paraveterinairers moeten ook voldoende verdienen. De regering moet de paraveterinairers officieel erkennen.

Aansluitend aan de voordracht van Bram Schreuder was het woord aan Ab Emmerzaal.

Ab Emmerzaal is in 1979 afgestudeerd als dierenarts.

Na zijn afstuderen heeft hij zich in het bijzonder beziggehouden met runderzorg, dierziekten en het I&R systeem. Hij is freelance consultant en heeft in Suriname en in Afghanistan gewerkt. In Afghanistan is hij nog steeds actief. Evenals de vorige spreker werkt hij voor het veterinaire programma van het Dutch Committee for Afghanistan (DCA).

De presentatie gaat over het DCA veeteelt programma's voor en na de machtsovername door de Taliban in augustus 2021.

Om een idee te krijgen van wat de veterinaire tak van het DCA doet zet ik de taken op een rijtje.

- * het beheren van de Veterinary Field Units (VFU's)
- * de training van paraveterinair
- * uitbreiden van dierlijke productie en diergezondheid
- * monitoren van dierenwelzijn, met name van werkezels
- * diensten ook beschikbaar maken voor nomaden die onderweg zijn
- * zelfhulpgroepen voor vrouwen en vrouwelijke adviseurs
- * one health, interdisciplinaire samenwerking om de gezondheid van mensen, dieren en milieu te verbeteren.

In 2022 stopt Brooke, een project voor het dierenwelzijn van werkezels en -paarden. Het Donkey Sanctuary neemt deze taak over. Veeteelt is een belangrijke bron van inkomsten. Ezels en paarden worden als lastdier gebruikt en ossen voor op het land. Medicijnen en vaccins komen uit het buitenland. Het is belangrijk dat de aanvoer gegarandeerd is en van goede producenten komen voor het succes van de VFU's. Er is geen winstoogmerk, de winst is voor de burgers. Slachthuizen lagen langs de weg. Er was geen wetgeving en hygiëne. Van traditionele slachterijen werden ze gereviseerde slachthuizen.

In augustus 2021 nam de Taliban de macht over en veel expats vluchtten uit Afghanistan. Het bankwezen werkte niet meer en sponsors trokken zich terug. De implementatie van projecten werd zoveel mogelijk voortgezet. Nu is er vooral noodhulp en minder structurele ontwikkelingshulp. Langzaam komt de geldstroom weer op gang, onder andere door de VN. Er is een Internationaal fonds voor landbouw ontwikkeling. Er komt geld via moneymakers, verkoop om projecten te financieren. Uiteindelijk lukt het om 45 paraveterinair te trainen. Herders moeten ook op de migratieroutes geholpen worden. Zij runnen shops om hun producten te verkopen. Vrouwen kunnen kippen in hun achtertuin houden en de producten verkopen. Zij krijgen training van andere vrouwen. Ze kunnen alleen vanuit hun eigen huis werken. Het DCA mag geen vrouwen aannemen.

Na de de lezing konden aan beide sprekers vragen gesteld worden. Hieronder een aantal zaken die besproken werden.

Het veeteelt programma van het DCA is voor het hele land, maar wordt niet in alle regio's gebruikt. Het is nu veiliger in Afghanistan, er is geen oorlog meer, nog wel onenigheid met IS en daarmee meer gerichte aanvallen.

Van de 400 man staf zijn velen weer teruggekeerd, maar in de tussentijd waren ze wel werkloos. Met een aantal NGO's was er samenwerking met de taskforce in Uruzgan, tot in 2010, toen de financiering van defensie stopte. NGO's zijn organisaties zonder winstoogmerk die onafhankelijk van nationale overheden opereren.

De geldstroom voor het DCA stopte in 2021, maar komt langzaam weer op gang.

Eerder was er samenwerking tussen de verschillende NGO's. Door gevaarlijke omstandigheden zijn er geen sociale activiteiten meer.

Alle lidstaten van de VN doneren geld aan het IFAD (International Fund for Agriculture Development)

maar de VS het meest.

In sommige streken worden papavers gekweekt. Hier wordt veel geld mee verdiend. De bestrijding is niet effectief.

Er zijn meerdere ziektes waartegen gevaccineerd wordt.

Jan Peelen dankt Bram en Ab hartelijk voor hun interessante presentaties en ook zij krijgen een fles wijn en een bon.

Daarna is het tijd voor de borrel. En na van de drankjes en de overvloedige hapjes genoten te hebben keert iedereen huiswaarts. De Engel laat een heel plezierige indruk achter.

Nanny Venselaar